

Position paper AMvB dierwaardige veehouderij

21 oktober 2026

Een dierwaardige veehouderij past het systeem aan het dier aan, en niet het dier aan het systeem. Een koe hoort te grazen. Een kalf hoort bij de moeder te drinken. Kippen en varkens horen buiten te scharrelen. Ook vóór de Wet dieren in 2024 werd gewijzigd, moesten dieren al beschermd worden tegen dorst, honger en pijn. Met het amendement-De Groot/Van Campen kregen dieren naast deze ‘negatieve vrijheden’ ook ‘positieve vrijheden’: recht op het kunnen vertonen van natuurlijk gedrag en het ervaren van positief welzijn. Die omslag in denken had de Raad voor Dierenaangelegenheden drie jaar eerder aanbevolen.¹

Nederlanders staan daar massaal achter. 80 procent steunt een veehouderij waarin dieren hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen. 74 procent vindt dat dieren iedere dag naar buiten moeten kunnen.² De ontwerp-AMvB van het kabinet voorziet daar niet in. In plaats van een systeemverandering in gang te zetten, legt ze een ondergrens vast binnen het huidige systeem. Het kabinet doet hiermee niet alleen de dieren tekort, maar ook de veehouders, banken en andere ketenpartijen die willen weten waar ze de komende 15 jaar in moeten investeren.

De Dierencoalitie vraagt de Tweede Kamer aan te dringen op een AMvB die:

1. Alle soorteigen gedragsbehoeften van dieren erkent en normeert, waaronder de graasbehoefte van runderen, de zoogbehoefte van kalveren bij hun moeder, buitenuitloop voor kippen en varkens, en maternaal gedrag van kippen.
2. Geen onderscheid meer maakt tussen dieren op basis van hun productiedoel, en dus ook normen stelt voor leghaantjes, (groot)ouderdieren en overige gehouden diersoorten.
3. De tussentijdse evaluaties vervangt door een vaste, voorspelbare infasering tot 2040.
4. Normen stelt die de NVWA kan handhaven. Twee op de drie normen in deze AMvB zijn volgens de **NVWA** niet handhaafbaar.³
5. Per diersoort een eindbeeld van dierwaardigheid vastlegt op basis waarvan houderijconcepten en -systemen kunnen worden ontworpen en gevalideerd.

Geen eindbeeld van dierwaardigheid

Transities hebben een stip op de horizon nodig. Zonder helder en gezamenlijk einddoel blijft men steken in hoogstens incrementele verbeteringen.

Vandaar de deadline 2040. ‘We zien tegelijkertijd ook wat er gebeurt als je dat niet doet!’ zei **Thom van Campen (VVD)** daar in 2024 over. ‘Ik zou [...] de evaluatie van de Wet dieren uit 2020⁴ dan van harte aanbevelen. Daarin worden allemaal mooie woorden gesproken over de intrinsieke waarde van het dier. Convenanten uit het verleden schetsten mooie vergezichten. Maar Berenschot concludeert

¹ Raad voor Dierenaangelegenheden, *Zienswijze Dierwaardige veehouderij* (2021)

² Onderzoeken door Kieskompas in 2023, 2024 en 2025 in opdracht van de Dierenbescherming en organisaties van de Dierencoalitie

³ Kamerstuk 2026D42894, ‘HUF toets 2026 AMvB Dierwaardige Veehouderij,’ 1

⁴ Kamerstuk 28286-1139, Evaluatie Wet dieren

dat er in de praktijk helemaal niks gebeurt. Dat wil mijn fractie niet voor de kap nemen.⁵

Vandaar ook dat het amendement vroeg om een ‘eindbeeld van dierwaardigheid’ in de AMvB, ‘opdat stalsystemen kunnen worden ontworpen en gevalideerd.’ Dit eindbeeld ontbreekt.

Gemiste koppelkansen

De Tweede Kamer heeft meermaals aangedrongen op een integrale landbouwtransitie, recent nog in een motie van de leden Bromet en Ouwehand.⁶ Over het amendement zei **Tjeerd de Groot (D66)** in 2024: ‘Dat was de gedachte: doe het in één keer goed. Zo voorkom je ook dat je ofwel boeren ofwel de belastingbetaler op grote kosten jaagt.’⁷

Dierenwelzijns- en milieuorganisaties hadden een jaar eerder een overzicht gemaakt van potentiële maatregelen in de veehouderij die dierenwelzijn, klimaat én natuur ten goede zouden komen.⁸ Niet alle koppelkansen worden in de AMvB aangegrepen, waaronder: het gebruik van robuuste, dubbeldoelrassen; minder biggen per worp; gebruik van vrijloop- en groepskraamhokken; jongen op laten groeien bij hun moeder; zoveel mogelijk weidegang voor runderen; en buitenuitloop voor kippen en varkens binnen integraal duurzame stalsystemen.

In knelgevallen tussen dierenwelzijn en milieu kiest de AMvB ervoor om ‘soms [...] aanvullend onderzoek te doen, een maatregel nog niet in werking te laten treden of niet op te nemen...’⁹ Omgekeerd gebeurt dat niet. Maatregelen om stikstof te reduceren, worden niet uitgesteld of geschrapt als ze dierwaardigheid tegenwerken, zoals eiwitarm voer voor koeien en luchtwassers in varkensstallen. Het wettelijke doel van een dierwaardige veehouderij wordt ondergeschikt gemaakt aan de wettelijke doelen voor stikstof en natuur.

Risico op verzonken kosten

Hier wringt het ontbreken van een helder transitieperspectief. ‘Zonder een breder perspectief op dierwaardigheid is het risico reëel dat investeringen die nu worden gedaan ter voorbereiding op de eisen voor 2040, toekomstige verbeteringen juist in de weg staan,’ menen de **wetenschappers**. ‘Dergelijke keuzes kunnen leiden tot potentiële lock-ins, waarbij verdere stappen richting dierwaardigheid worden tegengehouden door eerdere investeringen.’¹⁰

Een helder geformuleerd eindbeeld van dierwaardigheid – of wat de **NVWA** een ‘op voorhand geaccordeerd houderijsysteem’ noemt – zou verzonken kosten kunnen voorkomen. ‘De NVWA bepleit daarom een integrale visie op de uitfasering van bestaande bouw [...] en nieuwbouw/ontwikkeling van dierwaardige stalsystemen... Een AMvB die uitgaat van een integraal, diergericht ontworpen houderijsysteem waarmee ook aan andere wettelijke eisen kan worden voldaan (o.a. stikstof, water, klimaat, biodiversiteit) is’ echter niet ‘als beleidsvariant onderzocht.’¹¹

⁵ Kamerstuk 35746-41, Verslag van een wetgevingsoverleg, gehouden op 11 maart 2024, over Wijziging van de Wet dieren in verband met actualisering van de diergezondheidsregels en enkele technische aanpassingen (vervolg)

⁶ Kamerstuk 36800-XIV, nr. 34

⁷ Kamerstuk 35746-40, Verslag van een wetgevingsoverleg, gehouden op 4 maart 2024, over Wijziging van de Wet dieren in verband met actualisering van de diergezondheidsregels en enkele technische aanpassingen

⁸ ‘Ook onze transitie,’ <https://www.ookonzettransitie.nl/>

⁹ Kamerstuk 2026D42893, ‘Nota van toelichting en artikelsgewijze toelichting,’ 9

¹⁰ Kamerstuk 2026D42899, ‘Wetenschappelijke toets AMvB Dierwaardige Veehouderij,’ 2

¹¹ Kamerstuk 2026D42894, ‘HUF toets 2026 AMvB Dierwaardige Veehouderij,’ 10–11